

Exodus

Lekció: Jn. 6.35-51
Textus: Ex. 16. 1-16

2006. szept. 3.
Gazdagrét

Zúgolódás és hűség

Izrael két nagy esemény között vándorol a pusztában, a kietlenben. Mögöttük az Egyiptomból való szabadítás és a Vörös tengeri átkelés nagy élménye, előttük az Úrral való találkozás, a törvényadás és a szövetségekötés a Sínai hegyen. Már nem rabszolgák, még nem saját földdel, törvényekkel, intézményekkel rendelkező nép. Izrael közössége úton van, vándorol a pusztában. Ez a helyzet pedig nem más, mint a megpróbáltatás, valamint a formálódás, az Istentől való tanulás helye.

I. A szabadulás örömebe a pusztai vándorlás fárasztó rutinja lépett

Élőben, utolsó táborhelyükön tizenkét vízforrás volt és hetven pálmafa – de Izrael nem maradhatott a gyönyörű sivatagi oázisban. Útnak kellett indulniuk, és eljutottak Szín pusztájába. Itt már távoli emlék az Egyiptomból való szabadulás éjszakája, amikor bárány vérével kenték meg ajtófélfájukat, hogy elkerülje őket a pusztító angyal. Álomszerű, amint gyors szedelőzködés után hirtelen elhagyták rabszolgaságuk nyomorúságos földjét – talán igaz sem volt... Már nem cseng fülükbe, nem lelkesíti őket Mirjám az Urat dicsőítő éneke, amelyben hírül adta, hogyan veszítette el az Úr a Fáraót és seregét a Vörös tengerben, amelyet Mózes botjával ketté választott. Egy ideig maguk is énekelték, dicsőítették az Urat, de most már minek énekeljenek? Mit számít a dicsőítés? Izrael népének évszázadokon, sőt, évezredekken át legmaradandóbb és legmeghatározóbb élménye Szín pusztájában megfakult, és az Úr hatalmas tetteinél sokkal valóságosabbnak tűnik mindaz, ami körülveszi őket. Kopár táj, bizonytalan cél. Csak menni, menni és menni, egyik nap olyan, mint a másik. Ki tudja, hova tartanak, miért kelnek fel egyik nap a másik után? Alapvető szükségleteik hiányoznak; mind a vízhez, mind az élelelemhez jutás bizonytalanná lett. Hamarosan ellenséggel is találkozhatnak... Megszabadultak, kijöttek Egyiptomból, odaveszett az ellenség – de a pusztai vándorlás fárasztó rutinja elviselhetetlennek tűnik.

Igen, a szabadulás öröme felváltotta a mindennapok fárasztó rutinja. Énekeltél és ujjongtál, amikor átélted az Úr jelenlétét és szabadítását. Kedvenc énekeiddel dicsérted őt, és a korábban sivatagszerű, egyhangú mindennapok kiszínesedtek. Mindenhol megtaláltad, fellelted Istent, izgalmassá lett, ahogy szólt, ahogy vezetett, ahogy bátorított. Másoknak örömmel mondtad el élményeid, és ők irigykedve néztek rád. Titokban még jól is esett... Iskolai próbák és igazságtalanságok semmivé lettek. A nehézségek tengere kettényílt, és te győztesen vonult keresztül rajta. A gyerekek angyalnak tűntek, ha mégsem, korábban nem ismert nyugalommal hordoztad el a gondokat. Még a házastársad is mintha sokkal megértőbbé, türelmesebbé, törődőbbé lett volna. Egyszerűen csak kivirágzott, megszépült az élet. Beragyogta a szabadító Isten jelenléte és dicsősége. Vége a szolgaságnak, az ellenség a tenger mélyén, Isten győztes Úr!

És az történt, amit akkor elképzelni sem tudtál volna. Idővel megerőtlenedett szívedben az Urat magasztaló ének. Nem nyílt már mindig ketté a tenger. Az iskola, a házasság, a gyermeknevelés, a munkahely, vagy az időskor fárasztó rutinja felükerekedni látszott az Úrban való örvendezésen. Pusztává lettek a mindennapok, ahol alapvető hiányokkal kell szembenézned. Tanulmányaidban áthatolhatatlannak tűnő falakhoz jutottál. Gyermeked leküzdhetetlen kihívást jelent, gyakran csak a kétségbeesés marad. Házastársadat nem annak az aranyos, kedves, megértő és csodálatos személynek látod, mint amikor Isten színe előtt fogadtatok örök hűséget egymásnak. Úgy érzed, Isten nincs jelen. Hogy egyik nap megy a másik után, de nem jutsz egyről a kettőre. Semmi sem mozdul, semmi sem változik. Kevés a pénz, kevés a szeretet, nincs megoldás. Isten népének életében a szabadulás öröme helyébe a pusztai vándorlás fárasztó rutinja lépett.

II. A nép zúgolódik

„És zúgolódni kezdett Izráel fiainak egész közössége Mózes és Áron ellen a pusztában.” A puszta és sivár mindennapok „éneke” a zúgolódás lett. A szívek és a szájak, amelyek az Úr magasztalására teremtettek, az elégedetlenség szavaival és lelkületével telnek meg. Egész Izráel zúgolódik vezetői, Mózes és Áron ellen. Az étel hiánya a hit hiányához vezet. Izráel szem elől téveszti Istent, szabadítóját, és csak a hiányos körülményeket látja. Arra összpontosít, ami nincs, a hiánnyal, az aggodalommal, majd ebből fakadó keserőséggel és ellenségeskedéssel telik meg szíve.

A téves fókusz torz látáshoz vezet: „Bárcsak haltunk volna meg az Úr kezétől Egyiptomban, amikor a húsos fazekak mellett ültünk, és jóllakásig ehettünk kenyeret.” A zúgolódó számára eltorzul a valóság. Milyen jól éltünk Egyiptomban! Minden nap jóllaktunk hússal és kenyérral. Semmiben sem volt hiányunk. Rabszolgák voltunk, de csak névleg, valójában a fáraó szeretete és gondoskodása vett körbe bennünket. Milyen áldott jó ember volt! Minden jobb volt akkor, mint most; minden gazdagabb volt ott, mint itt. Hogy sanyargatott minket? Kiadta a parancsot, hogy minden újszülött fiúgyermeket öljenek meg? Megnehezítette a munkát, és ki akart irtani bennünket? Nem, szó sincs róla. Nem így volt, nem ezt mondta, ezt csak az ellenségeink mondják. Minden sokkal jobb volt Egyiptomban, mint itt a pusztában. Ott, jóllakottan, milyen szépen meg lehetett halni az „az Úr kezétől”! De hogy itt mit keresünk, ezen a nyomorult helyen, azt csak Mózes meg Áron tudja: „Hát azért hoztatok ki bennünket ebbe a pusztába, hogy ezt az egész gyülekezetet éhhalálra juttassátok?” Figyeljük meg jól szavaik: Az Úr kezétől való halál Egyiptomban adatik, ha maradnak, itt azonban Mózes és Áron kezétől fognak elveszni. Az Úr Egyiptomban van, de nem a pusztában. Az Urat bezárják a múltba, a rabszolgaság, a fáraó, a gonoszság és életellenes erők világába, mert elégedetlenségükkel kiszorították a jelenből, a nélkülözésből, a pusztából.

Ez a zúgolódás természetes velejárója. Megszépít mindent, csak hogy a jelenlévőt pocskondiázza. Ha kell, szépnek mondja – és látja is! – a rabszolgaságot, vonzónak a másik lehetőségeit, gyermekét, feleségét... mindent, ami nem az, ami a fennálló, a meglévő, a jelenlévő. Eltorzítja a valóságot, igaznak mondja a hamisat és hamisnak az igazat, meghazudtolja korábbi önmagát vagy bárki mást, csak hogy igazolja, van oka és van joga zúgolódni, elégedetlenkedni. Olyan, mint egy lavina, elindul és semmi meg nem állítja. Egyre éhesebb, egyre elégedetlenebb, egyre elviselhetlenebb, míg végül mindent elnyel. Felemészti az igaz és hamis közti különbséget, felemészti a barátságokat, a házasságokat, a közösségeket. És végül felszámolja a hitet.

Mert miközben Izrael zúgolódó gyermekei hamis nosztalgiával gondolnak Egyiptomra, és arra, hogy milyen szép is lenne jóllakottan meghalni az Úr kezétől, valójában nincsenek tudatában annak, hogy nem Mózes és Áron, hanem Isten ellen zúgolódnak: „Nem ellenünk zúgolódtok ti, hanem az Úr ellen”, mondja Mózes háromszor is. Más szóval nem Mózes, Áront, a vezetőket, a pusztát, a körülményeket, a rendszert, a szomszédot, a gazdaságot, az iskolát gyalázzák, hanem az Urat, aki megszabadította őket, és aki itt is és most is vezeti őket, akinek terve és célja van ezzel a néppel. A zúgolódás azért igazán ördögi, mert Istent gyalázza – de alattomos, rejtett módon. Az Istentől való forrásokat, a tőle kirendelt helyet és helyzetet veti el, Istent magát vádolja azzal, hogy nem ad eleget, hogy nem törődik vele, hogy nem tartja meg ígéreteit... Ördögi kör, amibe Isten népe belelépett, és annál ördögibb, minél kevésbé tűnik annak. Így lett az étel kríziséből a hit krízise. Az elégedetlenségből Isten megvetése.

III. Isten hűséges válasza

Bár Izrael fiai Mózes és Áron ellen beszélnek, nem ők azok, akik először megszólalnak a hitvány beszédet hallván, hanem az Úr. Így szól Mózeshez: „Majd én hullatok kenyeret a mennyből.” Majd így szól újra: „Estére húst esztek, reggel pedig kenyérral laktok jól, és akkor megtudjátok, hogy én, az Úr vagyok a ti Istenetek.” Izrael számára rutinná vált a panasz és zúgolódás, Isten azonban felfoghatatlan hűséggel van hűtlen népe iránt. Van, amikor felgerjed haragja a zúgolódó nép ellen (4Móz. 11), itt azonban erre nem történik utalás. Szolgái által bejelenti, hogyan fog gondoskodni a népről, amelyet kihozott a rabszolgaságból. Jóllakatja őket a pusztában, de nemcsak azért, hogy ne korogjon a gyomruk, hanem azért is, hogy megtudják, hogy Isten hozta ki őket Egyiptomból, és hogy

újra találkozzanak vele – most a pusztai vándorlás fárasztó rutinja közepette. Isten türelmesen formálja, neveli pusztában vándorló népét. Ennek a türelemnek egyetlen forrása az Úr hűsége. Nem adja fel, hanem azon dolgozik, hogy gyermekei megtérjenek a zúgolódásból, kitisztuljon látásuk, és minden nehézség között bízzanak benne, tudják, hogy tőle kaptak életet. És még ha ez az élet nincs is küzdelmek, hiányok, fájdalmak nélkül, soha ne vágyjunk vissza oda, ahonnan az Úr kihívott és kiszabadított. Hidd el, hogy vele minden újjá lett, és ha a pusztai vándorlás néha keményebbnek is tűnik a rabszolgasorsnál, ez az élet az, amelyet az Úrtól kaptál, és amelyben be fog érni az ő tökéletes akarata.

Isten hűsége jeleként estére fűrjek szálltak a nép közé, és ellepték a tábor, reggelre pedig megismerték a mannákat, amivel az Úr csodálatosan táplálta népét a pusztában. Istennek eme hűséges cselekedete azonban sokszáz év múlva így nyer említést Jézus ajkáról: *„Atyáitok a mannákat ették a pusztában, mégis meghaltak. De ez az a kenyér, amely a mennyből szállt le, hogy aki eszik belőle, meg ne haljon: Én vagyok az az élő kenyér, amely a mennyből szállt le: ha valaki eszik ebből a kenyérből, élni fog örökké, mert az a kenyér, amelyet én adok oda a világ életéért, az az én testem.”* Ámen!